

Економічні науки/1 Банки і банківська система
Доктор економічних наук, професор Леонов С. В.
Сумський державний університет,
Доктор економічних наук, професор Кузьменко О. В.
Сумський державний університет,
Кандидат економічних наук, доцент Койбічук В. В.
Сумський державний університет

Легалізація кримінальних доходів у банку на основі моделі бізнес-процесу автоматизованого моніторингу фінансових операцій

Проблема шахрайства, незаконного відмивання грошей є глобальною для банківського сектору, фінансових установ світу. Впровадження сучасних фінтех інновацій в банківський сектор, безумовно, з одного боку, покращує якість та швидкість надання послуг, а з іншого – є причиною збільшення та розвитку безлічі корупційних схем щодо відмивання кримінальних коштів. Тому системи управління ризиками шахрайства нового покоління повинні бути спроможні працювати в умовах постійної цифрової трансформації, використовувати переваги технологій та зменшувати витрати на забезпечення дотримання законодавства. Отже, існує нагальна необхідність в удосконаленні існуючої системи моніторингу фінансових операцій як на рівні держави, так і на рівні суб'єктів первинного фінансового моніторингу [0].

Загальну характеристику архітектури автоматизації інформаційної системи фінансового моніторингу запропонуємо подати у вигляді 4-х рівнів, що представлено внутрішнім фінансовим моніторингом фінансових агентів, банківським фінансовим моніторингом, державним фінансовим моніторингом та правоохоронними й розвідувальними органами. Систему автоматизованого внутрішнього моніторингу, що здійснюється на першому рівні, представлено моделлю бізнес-процесу з використанням сучасної нотації BPMN 2.0 та програмного продукту Bizagi Studio [2]. Співробітник, який здійснює моніторинг фінансових операцій економічного агента, ініціює процедуру перевірки. Далі автоматизована система внутрішнього моніторингу (АСВМ) починає здійснювати перевірку за 10-ма критеріями: достовірність інформації про клієнта, законність його діяльності, належність до «чорного» списку,

фінансові документи щодо джерела грошових надходжень, історію клієнта, наявність пов'язаних осіб, країну проведення операції, зміни в умовах договору, сумісність IP-адреси, зміст послуги, що перевищує 150 000 грн [3]. При невідповідності будь-якому перевірконому критерію АСВМ формує інформаційне повідомлення до Державної служби фінансового моніторингу. Важливо також підкреслити, що можливі ситуації, коли шахрайські дії плануються проводитися всередині самим економічним агентом. Тоді процедура АСВМ взагалі не буде проводитися. Тому необхідно здійснювати перевірку на другому рівні із залученням незалежного автоматизованого моніторингу через систему «Клієнт-Банк». Наступним етапом є здійснення автоматизованого внутрішнього моніторингу самим банком для упередження ризику його використання у відмиванні кримінальних доходів. Авторами запропоновано здійснювати таку перевірку на основі моделі бізнес-процесу (рис. 1), що ґрунтується на перевірці 13-ти критеріїв.

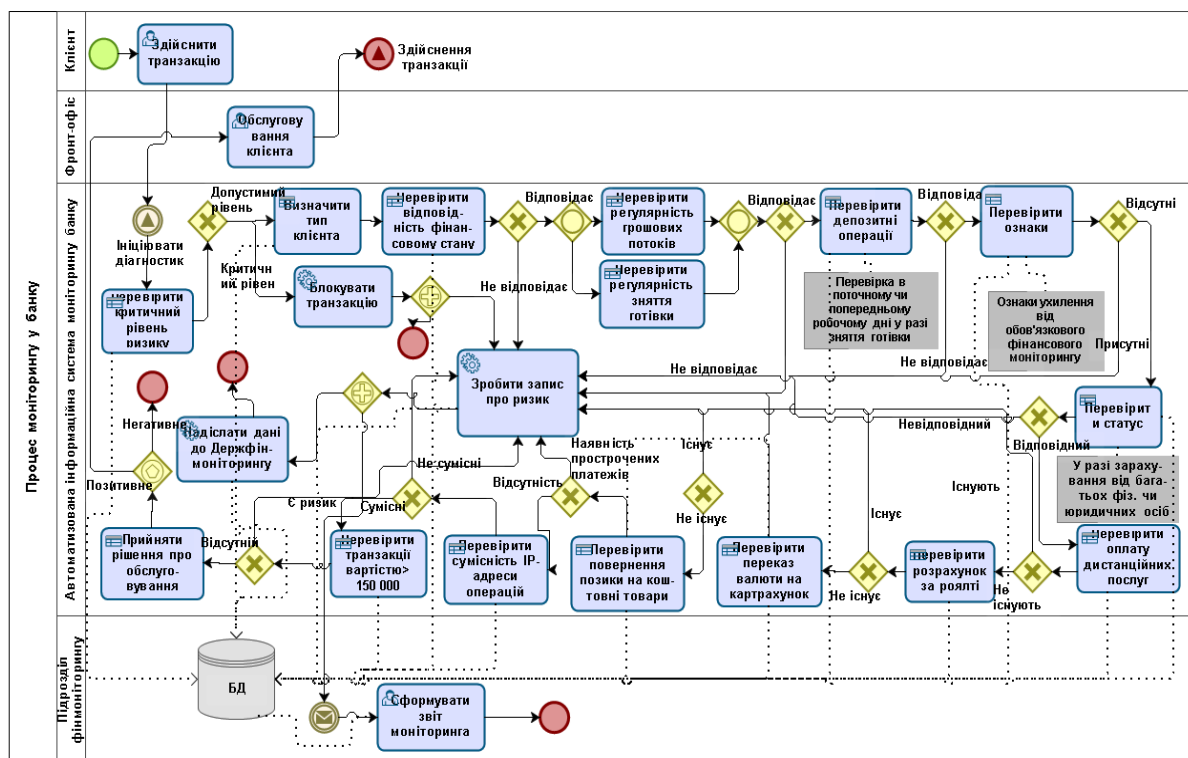


Рисунок 1 – Модель бізнес-процесу автоматизованого моніторингу банком фінансових операцій [4]

Отже, для реалізації ефективної та оперативної системи реагування на будь-які тривожні дії щодо виконання фінансових операцій, необхідно

використовувати автоматизовані системи фінансового моніторингу, здійснюючи внутрішню перевірку фінансових операцій економічних агентів, проводити моніторинг у системі «Клієнт-банк». Це дозволяє виявити потенційні загрози з високим ступенем ймовірності. Результати розроблених моделей бізнес-процесу автоматизованої системи внутрішнього моніторингу економічних агентів та бізнес-процесу автоматизованого моніторингу банком фінансових операцій можуть бути впроваджені в роботу суб'єктів первинного фінансового моніторингу, безпосередньо до банків, кредитних спілок, ломбардів, страхових компаній, інших фінансових установ та платіжних організацій.

Тези доповіді підготовлені за результатами дослідження, що фінансується Національним фондом досліджень України “Оптимізація та автоматизація процесів фінансового моніторингу для зростання інформаційної безпеки України” (реєстраційний номер: 0120U104810).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 1702-VII від 14.10.2014 // Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> (дата звернення: 13.02.2021).
2. Bizagi Studio – the most business-friendly and flexible process automation software // Bizagi. URL: <https://www.bizagi.com/en/products/bpm-suite/studio> (дата звернення: 13.12.2020).
3. Правління Національного банку України: Постанова № 637. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05#Text> (дата звернення: 03.12.2020).
4. Кузьменко О. В., Яровенко Г. М., Бойко А. О., Миненко С. В. Розробка бізнес-моделей процесів фінансового моніторингу економічних агентів. Ефективна економіка. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7470> (дата звернення: 12.02.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.4